

ΣΤΕ 154/2017 [Παραδεκτή αναίρεση σε υπόθεση επιβολής αποζημίωσης λόγω διατήρησης αυθαιρέτου σε δασική έκταση]

Περίληψη

-Το αναιρεσίον Δημόσιο προβάλλει ειδικώς ότι υφίσταται αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προς την νομολογία του Συμβουλίου της Επικράτειας, ειδικότερα δε προς τα κριθέντα με την 4587/2009 απόφαση της επταμελούς συνθέσεως του Ε' Τμήματος του Δικαστηρίου. Και τούτο διότι με την προσβαλλομένη απόφαση το δικάσαν δικαστήριο εδέχθη ότι, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, τα πρωτόκολλα επιβολής ειδικής αποζημιώσεως για την διατήρηση αυθαιρέτου κατασκευής εντός δάσους _ ή δασικής εκτάσεως, εξαιρουμένου του πρώτου, εκδίδονται ανά τρίμηνο έως την κατεδάφιση ή την οικειοθελή παράδοση της αυθαιρέτου κατασκευής και, ακολούθως, ακύρωσε το προσβληθέν ενώπιον του πρωτόκολλο, το οποίο είχε εκδοθεί για χρονικό διάστημα 1.095 ημερών, ως πλημμελές κατά την νομική βάση αυτού, ενώ με την προ αν αφερθείσα απόφαση του Συμβουλίου της Επικράτειας εκρίθη, αντιθέτως, ότι, κατά την έννοια των αυτών διατάξεων και εν όψει του σκοπού τους, η έκδοση των πρωτοκόλλων ειδικής αποζημιώσεως για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου δεν καθιστά μη νόμιμα τα πρωτόκολλα αυτά. Υπό τα δεδομένα αυτά, όπως το αναιρεσίον βασίμως προβάλλει με το εισαγωγικό δικόγραφο, συντρέχει περίπτωση αντιθέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως προς την νομολογία του Συμβουλίου της Επικράτειας για το αυτό κρίσιμο νομικό ζήτημα, ήτοι την νομιμότητα των εκδιδόμενων, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, πρωτοκόλλων ειδικής αποζημιώσεως για χρονικό διάστημα μείζον του τριμήνου και, συνεπώς, η κρινομένη αίτηση ασκήθηκε παραδεκτώς κατά τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 και είναι περαιτέρω εξεταστέα.

Πρόεδρος: Γ. Παπαγεωργίου

Εισηγητής: Ρ. Γιαννουλάτου

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτήν ζητείται η αναίρεση της 6689/2011 αποφάσεως του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή της αναιρεσιβλήτου κατά του 4042/08.05.2003 πρωτοκόλλου του Δασάρχου Πεντέλης, περί επιβολής, εις βάρος της, ειδικής αποζημιώσεως, ύψους 167.118 ευρώ, λόγω διατηρήσεως αυθαιρέτων κτισμάτων εντός δασικής εκτάσεως, στην θέση "Δέση" της περιφέρειας του Δήμου Γέρακα του νομού Αττικής, για το χρονικό διάστημα από 03.05.2000 έως 03.05.2003.

3. Επειδή, νομίμως εχώρησε η συζήτηση της υποθέσεως απολιπομένης της αναιρεσιβλήτου, δεδομένου ότι αντίγραφο του δικογράφου της κρινομένης αιτήσεως και της πράξεως του Προέδρου του Ε΄ Τμήματος, περί ορισμού εισηγητού και δικασίμου, εκοινοποιήθησαν, νομοτύπως, στον δικηγόρο Αντώνιο Κουκοδήμο αντίκλητο αυτής (βλ. το ευρισκόμενο στον φάκελο 10666/07.09.2006 πληρεξούσιο της συμβολαιογράφου Κορωπίου Χρ. Δημητριάδου - Τζανή, καθώς και την 5880ε/01.03.2012 έκθεση επιδόσεως της δικ. επιμελητού του Πρωτοδικείου Αθηνών Ευ. Καραγιάννη).
4. Επειδή, με την παράγραφο 1 του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 (Α΄ 213), οι ρυθμίσεις του οποίου εφαρμόζονται επί των ασκουμένων μετά την έναρξη της ισχύος του, ήτοι μετά την 01.01.2011, αιτήσεων αναιρέσεως, ανεξαρτήτως του χρόνου δημοσιεύσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, [βλ. ΣΕ 855/2013 (7μ), 2177/2011 (7μ)], αντικατεστάθησαν οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 53 του πδ 18/1989 (Α΄ 8) ως εξής: «3. Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. 4. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναιρέσεως όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από σαράντα χιλιάδες ευρώ...». Κατά την έννοια δε των διατάξεων αυτών, προκειμένου να ασκηθεί παραδεκτώς αίτηση αναιρέσεως, απαιτείται, σωρευτικώς, η συνδρομή των τιθεμένων υπό των ως άνω δύο παραγράφων προϋποθέσεων (πρβλ. ΣΕ 1884/2013, 1655/2013 και ΣΕ 1823/2013 εν Συμβουλίω κ.ά).
5. Επειδή, η κρινομένη αίτηση αναιρέσεως, ως εκ του χρόνου καταθέσεως αυτής (18.10.2011), διέπεται από τις διατάξεις του ν. 3900/2010. Περαιτέρω, το μεν ποσόν της επιδίκου διαφοράς είναι ανώτερο των 40.000 ευρώ [επιβολή ειδικής αποζημιώσεως του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, ύψους 167.118 ευρώ], το δε αναιρεσίον Δημόσιο προβάλλει ειδικώς ότι υφίσταται αντίθεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προς την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ειδικότερα δε προς τα κριθέντα με την 4587/2009 απόφαση της επταμελούς συνθέσεως του Ε΄ Τμήματος του Δικαστηρίου. Και τούτο διότι με την προσβαλλομένη απόφαση το δικάσαν δικαστήριο εδέχθη ότι, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, τα πρωτόκολλα επιβολής ειδικής αποζημιώσεως για την διατήρηση αυθαιρέτου κατασκευής εντός δάσους ή δασικής εκτάσεως, εξαιρουμένου του πρώτου, εκδίδονται ανά τρίμηνο έως την κατεδάφιση ή την οικειοθελή παράδοση της αυθαιρέτου κατασκευής και, ακολούθως, ακύρωσε το προσβληθέν ενώπιόν του πρωτόκολλο, το οποίο είχε εκδοθεί για χρονικό διάστημα 1.095 ημερών, ως πλημμελές κατά την νομική βάση αυτού, ενώ με την προαναφερθείσα απόφαση

του Συμβουλίου της Επικρατείας εκρίθη, αντιθέτως, ότι, κατά την έννοια των αυτών διατάξεων και εν όψει του σκοπού τους, η έκδοση των πρωτοκόλλων ειδικής αποζημιώσεως για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου δεν καθιστά μη νόμιμα τα πρωτόκολλα αυτά. Υπό τα δεδομένα αυτά, όπως ο αναιρεσείων Υπουργός βασίμως προβάλλει με το εισαγωγικό δικόγραφο, συντρέχει περίπτωση αντιθέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως προς την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας για το αυτό κρίσιμο νομικό ζήτημα, ήτοι την νομιμότητα των εκδιδόμενων, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, πρωτοκόλλων ειδικής αποζημιώσεως για χρονικό διάστημα μείζον του τριμήνου και, συνεπώς, η κρινομένη αίτηση ασκήθηκε παραδεκτώς κατά τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 και είναι περαιτέρω εξεταστέα.

6. Επειδή, κατά τα εκτιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση, το επίδικο πρωτόκολλο έχει εκδοθεί δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990 (Α΄ 101), όπως ισχύουν, οι οποίες εντάσσονται στο εισαχθέν με το ως άνω άρθρο 114, σε συνδυασμό με το άρθρο 71 του ν. 998/1979 (Α΄ 289), όπως ισχύει, σύστημα κυρώσεων και μέτρων για την ανέγερση αυθαιρέτων κατασκευών εντός δασών και δασικών εκτάσεων. Ειδικώς, η προαναφερθείσα παράγραφος 5 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, όπως αντικατεστάθη με την παράγραφο 2 του άρθρου 45 του ν. 2145/1993 (Α΄ 88) ορίζει ότι: «Από της κλητεύσεως και μέχρι την κατεδάφιση ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος υποχρεούνται, εις ολόκληρον έκαστος, στην καταβολή ειδικής αποζημιώσεως που επιβάλλεται με πρωτόκολλα του οικείου δασάρχη, από τα οποία το πρώτο εκδίδεται και κοινοποιείται εφαρμοζομένης αναλόγως και της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση στο δασάρχη της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου 3. Της υποχρεώσεως αυτής απαλλάσσονται οι παραπάνω, προκειμένου περί οικοδομών, κτισμάτων ή εγκαταστάσεων εντός των δημόσιων δασών ή εκτάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, εφόσον αυτά παραδοθούν οικειοθελώς στο Δημόσιο προς κατεδάφιση με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παραδόσεως και παραλαβής. Κατά των πρωτοκόλλων επιβολής αποζημιώσεως, τα οποία εκδίδονται ανά τρίμηνο μέχρι την κατεδάφιση ή την ως άνω οικειοθελή παράδοση, χωρεί προσφυγή εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίησή τους [ήδη είκοσι (20) ημερών (άρθρο 19 παρ. 8 του ν. 3208/2003, Α΄ 303)], ενώπιον του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου της τοποθεσίας του ακινήτου.
7. Επειδή, όπως έχει κριθεί [ΣΕ 4587/2009 (7μ) και ΣΕ 697/2016, 976/2013, 2738/2011 κ.ά.], κατά την έννοια των προπαρατεθεισών διατάξεων και εν όψει του επιδιωκόμενου με τις ρυθμίσεις αυτών σκοπού, ο οποίος συνίσταται, τελικώς, στην κατεδάφιση των αυθαιρέτως ανεγερθεισών εντός δασών ή δασικών εκτάσεων κατασκευών, δεν αποκλείεται η έκδοση των προβλεπομένων υπ' αυτών πρωτοκόλλων ειδικής αποζημιώσεως για χρονικό

- διάστημα υπερβαίνον το τρίμηνο, οι δε δυσμενείς για τον διοικούμενο συνέπειες από την έκδοσή τους για το μεγαλύτερο αυτό χρονικό διάστημα αίρονται εφ' όσον παραδοθεί, οικειοθελώς, προς κατεδάφιση, η αυθαίρετη κατασκευή, έστω και μετά την έκδοση του πρωτοκόλλου, διότι, στην περίπτωση αυτήν, ο ενδιαφερόμενος απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής της ειδικής αποζημιώσεως που έχει ήδη επιβληθεί εις βάρος του, ανεξαρτήτως του ύψους στο οποίο έχει ανέλθει η οφειλή.
8. Επειδή, όπως εκτίθεται στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, με την 724/28.12.1994 πράξη του Νομάρχου Ανατολικής Αττικής απεφασίσθη η κατεδάφιση δύο αυθαιρέτων κτισμάτων, συνολικού εμβαδού 140τμ, ανεγερθέντων εντός δασικής εκτάσεως στην θέση "Δέση" της περιφέρειας του Δήμου Γέρακα του νομού Αττικής. Ακολούθως, με το 4042/08.05.2003 πρωτόκολλο του Δασάρχου Πεντέλης, επεβλήθη εις βάρος της αναιρεσιβλήτου ειδική αποζημίωση, ύψους 167.118 ευρώ, για την διατήρηση των προαναφερθέντων αυθαιρέτων κτισμάτων για το χρονικό διάστημα από 03.05.2000 έως 03.05.2003, ήτοι για χρονικό διάστημα 1.095 ημερών. Το δικάσαν δικαστήριο, ενώπιον του οποίου προσέφυγε η αναιρεσίβλητος κατά του ανωτέρω πρωτοκόλλου, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, εδέχθη ότι, κατά την έννοια του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, το οποίο προβλέπει την επιβολή της ως άνω ειδικής αποζημιώσεως, τα οικεία πρωτόκολλα, εκτός του πρώτου, πρέπει να εκδίδονται ανά τρίμηνο και όχι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών και για τον λόγο αυτόν ακύρωσε ως νομικώς πλημμελές το εν λόγω πρωτόκολλο, διότι, παρ' ότι δεν ήταν το πρώτο χρονικώς, είχε εκδοθεί για την διατήρηση των επιμάχων αυθαιρέτων κτισμάτων επί 1.095 ημέρες, ήτοι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. Εν όψει όμως των γενομένων δεκτών στην προηγουμένη σκέψη περί της εννοίας των ρυθμίσεων του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, η κρίση αυτή της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως παρίσταται μη νόμιμη στο σύνολό της και, επομένως, η κρινομένη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα και να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση (πρβλ. ΣΕ 697/2016).
9. Επειδή, βάσει των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 49 του ν. 3659/2008 (Α' 77), με την οποίαν αντικατεστάθη η περίπτωση η' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 (Α' 268), οι διαφορές οι οποίες γεννώνται από την προσβολή των εκδιδομένων δυνάμει του άρθρου 114 παρ. 5 του ν. 1892/1990 πρωτοκόλλων επιβολής ειδικής αποζημιώσεως για την διατήρηση αυθαιρέτων κατασκευών εντός εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα, υπάγονται ήδη στην αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου. Δεδομένου, όμως, ότι, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 57 του πδ 18/1989, η αναίρεση αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου επαναφέρει τους διαδίκους στην θέση στην οποίαν ευρίσκοντο προ της εκδόσεως της αναιρεθείσης αποφάσεως, η δε ενώπιον του δικαστηρίου της παραπομπής συζήτηση της

υποθέσεως δεν είναι νέα, η παρούσα υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί προς νέα νόμιμο κρίση στο δικαστήριο το οποίο είχε αρμοδίως εκδικάσει την προσφυγή, κατ' εφαρμογήν του τότε ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος, ήτοι, στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών (βλ. ΣΕ 697/2016, 4179/2014, 4804/2013 κ.ά).